

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

Dr. Mirosław Górny

Habilitační práce

Estetika pohybu dětí se zrakovým postižením

Oponent

Prof. PhDr. Josef Oborný, Ph.D.

**Pracoviště
opponenta,
instituce**

Univerzita Komenského, Fakulta telesnej výchovy a športu,
Katedra edukačných a humanitných vied o športe

Aktuálnost tématu

Monografie Dr. M. Górneho, která byla předložena jako habilitační práce, řeší téma, jež se v akademickém a vědeckém prostoru ČR (a SR) nezkoumá často. Řečeno slovy autora, „pro tuto práci je obtížné najít adekvátní odborné zdroje“ (Górny, 51). Aktuálnost tématu je podmíněna touto skutečností a několika dalšími faktory. Mezi tyto faktory patří početnost zrakového postižení dětí.¹ Samotný autor připomíná „omezený počet výzkumných skupin“. Se zřetelem na kvalitu života této skupiny populace je aktuálnost tématiky celého habilitačního řízení Dr. Górneho navýsost časová.

Přístup k řešení, použitá metodologie

Habilitant Dr. Górny aplikuje tradiční přístupy k řešení svého vědeckého problému. Nejdříve charakterizuje, klasifikuje a definuje základní pojmy, které jsou relevantní termínu „zrakové postižení“. Stručně popisuje také důsledky poruch zraku u postižených osob. V kapitole, v které se řeší role smyslů v životě člověka, a především důsledky ztráty zraku pro ontogenezi dítěte, se autor věnuje souvislostem tohoto postižení s pohybem, s řízením pohybu, prostorovou orientací a s estetikou pohybu. Estetické aspekty pohybu osob se zrakovým postižením jsou předmětem samostatné kapitoly. To považuji za správný přístup k řešení tématiky estetiky pohybu dětí se zrakovým postižením. Domnívám se však, že právě této problematice se mělo věnovat více pozornosti.

Výzkumný záměr, vědecký cíl a výzkumné otázky považuji za adekvátní danému tématu. Metodologii, která je „založena na experimentu, ve kterém byly použity pohybové techniky na základě cvičení tai-chí“ (Górny, 55) považuji za jednu ze správných cest, jak splnit výzkumný cíl. Osobně se domnívám, že jde o takový experiment (s lidmi!), ve kterém nelze probandům nijak ublížit. Opis metodologie výzkumu v posuzované práci nasvědčuje, že autor promyslel celou metodologii vcelku detailně. Avšak, všeho moc škodí. Použitá metodologie výzkumu se jeví poněkud komplikovaná, což vytváří podmínky pro vznik chyby. Samotný dr. Górny zjistil,

¹ V České republice neexistují přesné statistiky, jež by zjišťovaly výskyt zrakově postižených osob na našem území a ani ve světě neexistuje centrální evidence takto postižených osob. Proto je velice obtížné orientovat se mezi tolika různými statistickými údaji. I přesto se lze domnívat, že se na celém světě nachází asi 500 milionů osob se zdravotním postižením, z toho 1,2 milionu v České republice. V tomto počtu je zahrnuto asi 60 000 osob se zrakovým postižením, z toho 17 000 osob těžce zrakově postižených (srov. Matoušek 2005, Nováková in Pipeková 2006). Jiné údaje prezentuje Vágnerová (2004), která uvádí, že se v České republice nachází 0,3% nevidomých a 0,8 až 1% závažně zrakově postižených. Podle stejné autorky četnost zrakového postižení stoupá se zvyšujícím se věkem člověka. To dokládá u tvrzení, že se v České republice nachází 4,4% osob se zrakovým postižením, kteří jsou ve věku nad šedesát let, ale pouze 0,04% dětí se zrakovou vadou. In Bc. Lenka Skaunicová: Pracovní uplatnění osob se zrakovým postižením v Moravskoslezském kraji (diplomová práce). MU, PdF 2010.

že „Hodnocení pohybu (probandů – pozn. J.O.) bylo založeno na vlastní interpretaci pohybového vzorce, tzn. na subjektivních pocitech“ (Górny, 58). Proto se nelze divit, že došlo k snížení objektivnosti hodnocení (tamtéž, 59) estetiky pohybu probandů ve výrocích hodnotitelů (tzv. Ind-Exs). Dále se domnívám, že existence tzv. kontrolní skupiny nebyla v tomto druhu výzkumu nutná. Klidně mohli cvičit tai-chi všichni zrakově hendikepovaní, protože byli „mapovaní“ před i po ukončení experimentálního cyklu.

Kvalita a správnost dosažených výsledků, původnost dosažených výsledků

Dosažené výsledky v teoretické části habilitační práce jsou objektivně limitované. Objektivní (exaktně dané) kritéria pro stanovení úrovně estetičnosti pohybu neexistují ve vědeckém slova smyslu. Samotný autor to zdůraznil: „Pokud jde o kvalitativní hodnocení pohybu z estetického hlediska, jsou hlavními problémy stanovení kritérií a objektivita hodnocení.“ (Górny, 51). Pro estetiku neexistují exaktně daná měřítka verifikace správnosti nebo dokonce pravdivosti klíčových pojmů. Dokážeme pouze s jistou mírou tolerance posoudit některé formy tělesného pohybu jako neestetické, směšné, vulgární, disharmonické, arytmičné a podobně. Posoudit správnost dosažených výsledků je v této oblasti z uvedených (ale i jiných) důvodů je velmi problematické. Ovšem každé úsilí o kultivaci tělesného pohybu zrakově postižených dětí je chvályhodné. Z tohoto hlediska lze akceptovat, že autor použil k charakteristice estetiky pohybu probandů definice „klíčových bodů“ prof. Osiňského (Górny, 57). Jde o následující kategorie, které charakterizují tělesný pohyb probandů: plynulost, rytmus, přesnost, harmonie. V uvedených souvislostech připojuji jen jednu intenzivní osobní zkušenost s opakovaným pozorováním sportovního pohybu osoby se zrakovým postižením. Jde o mladého vytrvalostního běžce. Tento hendikepovaný běžec se pod vedením svého vodiče postupně propracoval k takové estetice svého běžeckého projevu, která se (téměř) neodlišovala od běžecké estetiky jeho vrstevníků.

Původnost dosažených výsledků je nepochybná.

Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání, uplatnitelnost výsledků v praxi

Tyto aspekty výzkumu, jakož i samotné habilitační práce může nejlépe posoudit samotný habilitant, protože od ukončení výzkumu uplynula dostatečně dlouhá doba. Určitě má k dispozici také relevantní ohlasy. Jako hodnotitel habilitační práce se domnívám, že uplatnitelnost výzkumných výsledků je perspektivní.

Formální úprava a jazyková úroveň práce

Tyto aspekty habilitační práce jsou na adekvátní úrovni. Jazykovou úpravu měl zřejmě v rukách profesionál. Všechny formulace jsou dobrým příkladem vědeckého textu, který však má také jiskru!

Připomínky k habilitační práci uchazeče

Své připomínky jsem vyjádřil v předcházejícím textu hodnocení habilitačního spisu. Na tomto místě chci vznést dotaz k přílohám 2 a 3. Osoba na obrázcích předvádí jednotlivé aspekty estetiky pohybu, ale budí dojem, že jde o dospělou osobu. Jde o jednoho z probandů nebo byl použit demonstrátor? Jde autenticky o ukázky z cvičení tai-chi?

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

1. Habilitační práce byla publikovaná jako monografie v roce 2013. Vyjadřuje tedy stupeň poznání dané problematiky v dané době. Proto je na místě otázka, zda by Dr. Górny změnil nebo doplnil metodologii výzkumu daného problému v dnešní době na základě nových poznatků?

2. Potvrdily se „Závěry pro praxi“, v kterých předpokládal habilitant humánní a estetické efekty pro populaci zrakově znevýhodněných (tamtéž, 130)?

Závěr

Habilitační práce Dr. Mirosława Górneho „Estetika pohybu dětí se zrakovým postižením“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Kinantropologie.

Brno dne 2. 9. 2019

.....
podpis